

**ESTUDI DEL DOCUMENT:
“REDUCCIÓN Y COPIA DEL PROYECTO DEL PUERTO DE VILLAJOYOSA”
(1917-1923)**

Albert Alcaraz i Santonja
Arxiu Municipal de la Vila Joiosa
1 de març de 2011

El document que ací es presenta, datat el 15 de juny de 1923, és una còpia reduïda a un terç de l'original del projecte de port de la Vila Joiosa, dibuixat el 13 de febrer de 1917 per l'enginyer Julio Diamante. Es tracta d'un plànol de forma rectangular i a color de la platja central de la ciutat amb la traça urbana del casc urbà en la seua vessant nord-oriental, al que se li superposa en tinta blanca el projecte original del port.

L'autor de la còpia, extreta del lligall Expedients i projectes de la Junta d'Obres del Port d'Alacant sobre obres en diversos ports: La Vila Joiosa, Santa Pola, Calp i el Campello (1882-1942), és Cristóbal Galiana Zaragoza, regidor, en el moment de la realització de la còpia, de l'ajuntament de la Vila Joiosa i es presenta en data de 29 d'abril de 1924, com document adjunt a un informe de resposta de la Comandància Militar de Marina de la Província d'Alacant a un ofici de l'enginyer cap d'obres públiques de la província d'Alacant demanant informació sobre els ports de refugi de la mateixa.

L'excepcionalitat del document respon a varis factors. En primer lloc perquè tot sembla que es tracta de l'única còpia pública existent del plànol del projecte originari del port, document gràfic que no es troba, si atenem a allò exposat en la memòria del projecte de ampliació del moll pesquer del port de la Vila Joiosa, redactat l'any 1984 per l'enginyer Jose L. Campello, en la relació de documents del projecte original de Julio Diamante, dipositat en l'arxiu de la Direcció General d'Obres Públiques de la COPUT a Alacant. En segon lloc, perquè mostra un plànol de la zona nord-est de la ciutat, omplint una llacuna documental, que en allò referent a cartografia de la Vila Joiosa, s'estenia entre els anys 1878 (Plànol de la rada de la Vila Joiosa aixecat per la Comissió Hidrogràfica) i 1929 (Plànol d'ordenació urbana del municipi aixecat a instàncies de l'ajuntament).

Analitzant amb detall el document, tot i que este va ser realitzat el 1923, sembla que per les construccions existents en el mateix (presència del teatre Circo i manca del banys de Neptuno), que el traçat corresponent al casc urbà de la localitat i platges podria ser del 1914, any en que la prefectura d'Obres Públiques d'Alacant autoritzà la redacció del projecte del port de refugi de La Vila, sent possiblement aquest, el plànol aixecat per iniciar els treballs de redacció del mateix.

Respecte la resta d'elements urbans mostrats al plànol, destaca com, a la part superior del nucli antic de la ciutat, van apareixent les noves construccions sorgides a partir de les principals vies de comunicació de la ciutat (carrers Cervantes, a l'esquerra del pont, Álvaro Esquerdo i Canalejas, al nord-oest, i Colom al nord-est, sobre la carretera Alacant-Silla), i estructurades a partir d'un punt central, l'aleshores anomenada plaça de la Constitució i hui de la Generalitat. A la platja, just entre les construccions del teatre Circo i el faro, destaca el passeig marítim, anomenat des de l'any 1907 com del Doctor José María Esquerdo.

La importància del document en el context històric.

El 13 de febrer de 1911, poc després de l'acte d'inauguració de la línia fèrria Alacant-Dénia, una comissió de pescadors encapçalada per Jaume Melases es va acostar al rei Alfons XIII tot demanant-li la construcció d'un port de refugi per a la flota pesquera de la localitat.

Tres anys després, el 23 de novembre de 1914, per fi la Direcció General d'Obres Públiques acordava autoritzar la Prefectura d'Alacant la redacció del projecte d'obres. Unes obres, que basades en el projecte signat el 29 de juny de 1917 per l'enginyer Julio Diamante eixien a subhasta, per import de 770.924,24 pessetes el 6 de març de 1920. Finalment, el 15 de març de 1923, dos mesos després de ser adjudicades al viler Jaime Llinares Lloret, les obres s'iniciaven en el punt conegut com Punta de l'Alcocó.

Però tot i que en el projecte original, com be s'observa en el present document, es contemplaven dues fases d'execució: una primera que incloïa la construcció d'un dic de 300 metres (marcat en roig en el plànol) i el replanteig interior de l'ancorada de l'Alcocó, i una segona consistent en la prolongació del dic de llevant amb una lleugera inclinació cap al nord-oest i la construcció d'una escullera des de la punta Moixò en perpendicular al dic d'abric, només va arribar a completar-se, i quasi trenta anys després, el 27 de març de 1940, la primera. L'esgotament de les pedreres utilitzades per a l'extracció de roques per a la construcció dels dics, ubicades a pocs metres del port, en la coneguda aleshores com serra Castella, enfront del que hui són les platges del Varador, Estudiants i Tio Roig, freqüents temporals, a destacar l'ocorregut el 24 de setembre de 1931 i l'esclat de la Guerra Civil el 1936, provocaren un considerable retràs en l'execució de les obres i fins i tot la reformulació del projecte per tal de reforçar el dic de llevant en 1930.

Tanmateix, les pròpies necessitats de la indústria pesquera vilera, que en 1940 comptava amb 130 embarcacions, 42 de les quals eren d'arrossegament amb un tonatge d'entre 50 i 100 tones cadascunes d'elles, feia del tot necessari l'execució de la segona fase de les obres. Fase que com l'anterior, es faria esperar encara varis anys més, no aprovant-se la seua construcció (segons nou projecte redactat sobre l'anterior de 1917 en 1952 per Vicente Vicioso) fins el 8 de gener de 1953 i no finalitzant-se fins el 28 d'abril de 1964, data de recepció de les mateixes. El reforçament de l'escullera del dic

de llevant i la seua prolongació en 150 metres en un angle de $168^{\circ}, 45'$ i les construccions d'un contradic de 173, 85 metres en perpendicular a ponent i d'un moll adossat al dic de llevant per reforçar aquest i facilitar les tasques de càrrega i descarrega de les embarcacions, foren les tres línies d'actuació sobre les que es desenvolupà aquesta primera ampliació del port de La Vila; si més no, allò projectat per Julio Diamante en 1917 .

Posteriorment, noves reformes com les projectades per la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports l'any 1984 i la remodelació de les instal·lacions del Club Nàutic, finalitzades en 1993, configurarien la fisonomia actual del port de la Vila Joiosa, una infraestructura que troba en el document ací exposat la primera i qui sap, única projecció gràfica existent hui en dia.